

Talat Kırış
Uzak Deniz
Küçük Yağmur

—
Türk
Edebiyatı
Öykü
—

Talat Kırış, 1961 yılında İstanbul'da Süleymaniye Doğum-evi'nde dünyaya geldi. Sırasıyla Ataköy İlkokulu, İstanbul Erkek Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Öğrenciliği sırasında yurtiçi ve yurtdışında kaza cerrahisi ve beyin cerrahisi kliniklerinde staj yaptı. Prof. Dr. Türkan Saylan'la birlikte Van'da lepra hastalığı üzerine saha çalışmalarına katıldı. Konya Devlet Hastanesi Acil Bölümü'nde mecburi hizmetini; 1986-1992 yılları arasında İstanbul Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı'nda ihtisasını tamamladı. Uzmanlık tez çalışmasıyla Beyin Araştırmaları Derneği ve Japon Nörotravma Derneği'nden ödöl aldı. Uzmanlık sonrası Kartal Eğitim Araştırma ve Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde çalıştı. 1995-1996 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri, Arizona, Phoenix'te bulunan Barrow Nöroloji Enstitüsü'nde burslu olarak, kafa kaidesi tümörleri ve beyin damar hastalıkları üzerine üst ihtisas yaptı. İstanbul Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı'nda 1999 yılında doçent, 2006 yılında profesör oldu. 2006 yılında 9. Uluslararası Serebral Vazospazm Kongresi'nin başkanlığını yaptı. Türk Nöroşirurji Derneği Yeterlik Kurulu kurucu üyeliği, Nörovasküler Eğitim Öğretim Grubu başkanlığı, Nöroonkoloji Eğitim Öğretim Grubu başkanlığı, Temel Kurslar eşbaşkanlığı, yönetim kurulu üyelikleri, *Türk Nöroşirurji Dergisi ve Turkish Neurosurgery* dergileri başeditörlüğü, Nöroonkoloji Derneği ikinci başkanlığı ve Türk Nöroşirurji Derneği

başkanlığı yaptı. Avrupa Nöroşirurji Dernekleri Birliği Araştırma Komitesi üyeliğinde ve Dünya Nöroşirurji Dernekleri Federasyonu Beyin Damar Hastalıkları Komitesi Başkanlığında bulundu. Hellen Akdeniz Beyin Cerrahları Derneği Eğitim Komitesi eşbaşkanlığı görevlerini yürütmektedir. Meslek yaşamını Vehbi Koç Vakfı Amerikan Hastanesi ve Koç Üniversitesi Hastanesi Beyin Cerrahisi bölümlerinde sürdüren Kırış'ın, editörleri arasında bulunduğu İngilizce iki kitabı, 100'den fazla kitap bölümü, ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleleri vardır. Birçok ülkede beyin cerrahisinin çeşitli alanlarında eğitim kursları ve konferanslar vermiş, yurtiçi ve yurtdışında eğitim amacıyla çok sayıda beyin cerrahinin izlediği canlı ameliyatlar yapmıştır.

Yazın alanında gençlik yıllarından beri etkinlik göstermektedir. 1984 yılında *Düşün* dergisi masal yarışmasında mansiyon kazanmıştır. *Argos* sanat dergisinde öykü ve denemeleri, *Yeni Gündem* dergisi, *Cumhuriyet* ve *Radikal* gazetelerinde yazıları yayımlanmıştır. 2012 yılından beri *YACHT Türkiye* dergisi ve 2019 yılından beri de *T24* bağımsız internet gazetesinde yazıları yayımlanan Kırış'ın, *Beyne Giden Yol-Bir Beyin Cerrahinin Anıları* adlı bir kitabı bulunmaktadır. TEDx ve farklı sosyal platformlarda konuşmalar yapmıştır.

Amatör bir yelkencidir. Güney Amerika'dan Antarktika'ya yelkenliyle seyahat etmiş ve Grönland'da kanoyla Kuzey Kutup dairesi geçişi yapmış bir maceracıdır.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Beyne Giden Yol

UZAK DENİZ KÜÇÜK YAĞMUR

Yazan: Talat Kırış

Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2023 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Mart 2023 / ISBN 978-625-6417-44-1

Sertifika no: 44919

Kapak fotoğrafı: Talat Kırış

Kapak tasarımı: Taylan Polat

Sayfa uygulama: Gökçen Yanlı

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Uzak Deniz Küçük Yağmur

Talat Kırış

İçindekiler

Önsöz	9
Ankara Rüzgârı	13
Ölüp de Dirilenlerin Baladı.....	17
Siyah Beyaz Bir Öykü ve Kırmızı Demiryolu Köprüsü	22
Burada Olmanı İsterdim	28
Peki Ya Biz Yalnızca Kurgulanmış Bir Öyküysek Fikret?	31
Tamamlanmamış Hatıraların Hayalleri.....	35
Tarifa.....	43
Yüzük ve Melek.....	61
Bir Mecburi Hizmet Hikâyesinden Daha Fazlası: Keje'nin Gözleri.....	67
Yağmur Damlaları Kan Kırmızı	73
Büyülü Sözcükler Hanı.....	77
Tse Bii Ndzisgaii'de Yağmur Ağlıyordu	80
Fırat Diyarında Bir Aşk Hikâyesi	90
Yasemin Kokardı Tren İstasyonları.....	96
Kurşun Askerle Balerin.....	101
Karda Ayak İzlerin Senin.....	124
Udi Refik Kara'nın Hikâyesi	127
Eski Ev	131
Su Damlalarında Hayalin	136
"İnsan Yüreğinin Haritası"	146

Enginlerin Aydınlığı.....	149
İstanbul'un Karanlık Yüzü.....	154
“Göğü Mavildir Bir Kırlangıç Yakamoz”	160
Akropol'de Aşk.....	165
Niviarsiaq.....	171
Gölgen ve Sen.....	176
Sarı Saçlı, Sarı Giysili, Yüzü Çilli, Cüce Kadın.....	179
Sevdadır.....	184
Renklerin Güncesi	191
Gerçeğin Üstü Sinemanın Altı.....	195
Selametle.....	200
Ayşa.....	205
Aşk Aforizmaları.....	210
İçinden Müzik Geçen Öyküler.....	215

Önsöz

İlk öykümü ilkokul dördüncü sınıfta yazmıştım. Adı “Dizkapağı” idi. Vücuttaki organ ve uzuvların, “Biz neden beynin emrindeyiz?” diye isyan etmeleri sonucu yapılan seçimde, dizkapağının vücudun başına geçmesi ve bir gün vücudun sahibinin kaldırırma dizini çarpması sonucu ölmesinin anlatıldığı bir öyküydü. Uzun zaman saklamıştım, bir on yıl var ki kaybettim. O günden bugüne yazmayı hiç bırakmadım.

Yazmak ancak okumakla beslendiğinde hayatınızda kendine yer açıyor. Benim çocukluğumun geçtiği ev Sait Faik kokardı dersem, yanlış olmaz. Varlık Yayınları’ndan çıkmış, küçük boyutta, küçük puntuyla yazılmış öykülerini okuyarak büyüdüm diyebilirim. Onun öykülerinde yaşayan, İstanbul, Beyoğlu, deniz, ada, insanlar, sokaklar ve hayaller bir ömür beni de peşlerinden sürüklediler. Öykü yazma konusunda beni en çok motive eden diğer yazarlar ise başta Cortazar, Marquez ve Borges olmak üzere, Latin Amerikalı yazarlar oldu. O yarı gerçeküstü, yarı gerçek, sürprizlerle dolu, farklı coğrafyalara ve kadim dünyalara açılan kapılar, o muazzam hayal gücü, her seferinde yeni bir maceraya atılır gibi onları izlememe yol açtı.

Yazma heyecanımı besleyen ilk edebiyat denemem, 1984 yılında *Düşün* dergisinin açtığı bir masal yarışmasına gönderdiğim masalla oldu. Bugün hayatta olmayan kıymetli

yazarlarımız Onat Kutlar, Ülkü Tamer ve kendisine sağlıklı ve uzun bir ömür dilediğim Nursel Duruel'den oluşan jüri, "Daha Dünya Bebekken" isimli masalımı mansiyon ödülüne değer bulmuştu.

Sonrasında yoğun tıp eğitimi ve zorlu beyin cerrahisi ihtisası sürecinde fırsat buldukça yazdığım denemeler, gündeme ilişkin makaleler, *Yeni Gündem* dergisi, *Cumhuriyet* ve *Radikal* 2 gazetelerinde basıldı. Uzun süre *Yacht Türkiye* dergisinde de denizcilikle ilgili yazılar yazdım. 2019'dan beri T24 internet gazetesinde düzenli olarak yazıyorum.

İlk basılan öyküm, 1990 yılında yazdığım "Kurşun Askerle Balerin", 1992 yılında *Argos* dergisinde yayımlandı. O günden beri de öykü yazarım. Bu kitapta topladığım otuz üç öykü tam otuz üç yıla yayılmış durumda. Aralarında hiç yayımlanmamış öyküler ve son dönemde T24'te "Dolunay Öyküleri" başlığı altında ayda bir yazdığım öyküler de var.

Öykülerimde tekrarlanan kavramlar, birebir aynı cümleler ve insanlar bulacaksınız. Otuz üç yıl içinde unutup da aynı cümleyi, kavramı tekrar etmekten, kullanmaktan kaynaklanmıyor bu durum. Aksine bu kavramlar, cümleler, kişiler, görünmez bir harçla öyküleri birbirine bağlasın istedim.

Örneğin, "Mümkün geçmiş ve mümkün gelecek" kavramı. Belki de hayatımda üzerine en çok kafa yorduğum meselelerden biri. Tek bir hayatı sonsuz olasılıkla yaşıyoruz. Verdiğimiz her karar, beş dakikalık bir gecikme, anlık bir öfke, aylar süren bir melankoli, bazen hayatımızı ortaya koyduğumuz cesaret, bazense korkularımız, yaşayabileceksen yaşamadığımız hayatları bırakıyor arkamızda. Sonsuz sayıdaki mümkün geçmişimiz yine sonsuz sayıdaki mümkün geleceğimizi kodluyor.

Bazı öykülerde bir başka öyküye doğrudan atıf bulacaksınız. Örneğin “Kurşun Askerle Balerin”de geçen “Ey aşk, dumanı tüten gümüş sürahilerden boşaldığın zaman kalbime/Yeryüzü bir kez daha intihar ediyor ejderhanın kendini kavuran alevleriyle” dizesi gençken yazdığım bir şiirden. Aynı dizeye “Yüzük ve Melek” öyküsünde, bir kutunun gizli bölmesinden çıkan kâğıtta da rastlayacaksınız. Diğerlerini size bırakıyorum, uyarına gelirse yakalarsınız, gelmezse öylece okuyup geçin.

Öykülerin bir kısmı, bir şarkıya ya da şiire nazire olsun diye ya da birini anmak için yazıldı. Örneğin “Enginlerin Aydınlığı”nı, Aydın (Engin) Abi’yi kaybettikten sonra onu hatırlayarak yazdım. “Sevdadır”, ölümünün ellinci yılında Arkadaş Z. Özger’i anmak için yazıldı. “Göğü Mavildir Bir Kırlangıç Yakamoz”, Metin Eloğlu’nun “Çılgar” şiirinden doğdu. Mojave Çölü’ndeki bir otoyol kenarında yer alan Hotel California, kadim bir sahil kentinin kıyısında “Büyülü Sözcükler Hanı” olarak yeniden canlandı. Kitabın sonunda bir şarkı dinleme listesi bulacaksınız. Dilerseniz ilgili öyküyü okurken ya da okumayı bitirdiğinizde, adını andığım sanatçıdan o eseri dinlersiniz. Ben o öyküleri o şarkıları dinleyerek yazdım.

Kitabın adı *Uzak Deniz Küçük Yağmur*. İçinden deniz geçen bir kentte büyüdüm. Deniz hemen dibimizde olduğunda bile bana hep uzakları hayal ettirir. Hep palamarları bırakıp kıyıdan uzaklaştığım, kollarımı kocaman açıp gezegenimizi kucaklamaya başladığım anları hissettirir. Kısmet oldu, dünyanın en kuzeyindeki ve en güneyindeki zorlu denizlerde de, bizim Akdeniz’imizde de rüzgârın önünde dalgaların şarkısını dinleyebildim. Yağmursa her yazdığım öykünün üstüne yağdı. Kimi zaman melankolisiyle, kimi zaman aşka sürük-

leyen romantizmle benim küçük yağmurlarım her zaman hayal dünyamın en güçlü motiflerinden biri. Denizsiz ve yağmursuz bir hayat düşünemiyorum.

Otuz üç yıla yayılan bir dönemde yazılan öykülerde bana ilham veren insanlar oldu elbette. İsimlerini tek tek anmasam da kendilerine teşekkür ederim. Çocukluğumda beni kitapların büyülü dünyasıyla tanıştıran annem Özden ve babam Cahit Kırış'a teşekkür ederim. Hayatı ve edebiyatı öğlen rakılarına yatırdığımız kızım Ezgi'ye teşekkür ederim. Son dönem yazdığım öykülerimin saklı meleği ve yazmam, hep yazmam için beni sürekli motive eden, ilham veren sevgili Büşra Sanay'a teşekkür ederim. Sevgili köpeğim, can dostum Dagu her zaman yanımda. Yazarken, hayal kurarken, birlikte İstanbul sokaklarında dolaşp denizlerde yelken açarken. Ona da teşekkür ediyorum, iyi ki var. "Dolunay Öyküleri"ne sütunlarında yer verip öykülerimin çok sayıda okuyucuyla buluşmasına vesile olan T24 Genel Yayın Yönetmeni Doğan Akın'a teşekkür ederim. Bu ikinci kitabımda da kendisiyle çalışmaktan mutlu olduğum, edebiyatı ve Türkçeyi çok iyi bilen editörüm Aslı Güneş'e; desteklerini her zaman yanımda hissettiğim Doğan Kitap Yayın Direktörü Cem Erciyes'e ve Genel Müdürü Gülgün Çarkođlu'na teşekkür ederim. Son olarak, kitabın dış ve iç tasarımını gerçekleştiren Taylan Polat ve Gökçen Yanlı'ya ve emeği geçen tüm Doğan Kitap çalışanlarına teşekkür ederim.

Ankara Rüzgârı

Sana âşık olduğumu biliyordun elbette. Onca konuşmalarımız, kahkahalarımız, şarkılarımız. Şimdi ne kadar geride kaldı hepsi. Bu adada yaşıyorum epeydir. Tepede hiç dinmeyen rüzgârın uğultusu, sık yağan yağmurun yaydığı çimen kokusu ve vahşi denizin kayaları döven manzarasıyla, bir doğa resminin içinde tutuklu gibiyim. Tepeden denizi seyrediyorum ve başkentteki seni düşünüyorum.

Ben ki Ankara'yı hiç sevmem bilirsin ama hesapta seninle birlikte olmak varsa, Ankara'da sürdürebilirdim kalan ömrümü. Nasıl da iflah olmaz bir Ankara kızı olduğuna bilmez miyim? Hâlâ Bahçelievler'de, 7. Cadde'deki o evde mi oturuyor sun acaba? Bir ara İngiltere'de mastır yaptığını duymuştum. *Birikim*'deki yazılarını okuyorum denk geldikçe. *New Left Review*'deki "Seçimle Gelen Yeni Diktatörler"le ilgili makalen de müthişti. ODTÜ'de öğretim üyesi olmuşsun, fakültenin web sitesinde akademik kadroda resmini gördüm. Pembe küçük dudağın ve dalgalı saçların, bir vesikalık resimden çok daha fazlasıydı benim için. Gözlerim yaşardı sana bakarken yine. Aşkımın şiddetinden elbette.

Abimi ziyarete gelmiştim hatırlıyor musun? Sizin bir grubunuz vardı, Mülkiyeli ve ODTÜ'lü entelektüeller. O lafa da amma kızardın ha. "Biz devrimciyiz oğlum" derdin. Abimi iktidarlar hiç sevmedi, o da senin gibi solculuğunu korudu.

Erken kaybettik onu. Tam da büyükelçi olacaktı, yaparlar mıydı bilmiyorum ama. Aranızın bozulduğunu söylemişti, kim bilir neden? Nedenini demedi, ben de sormadım. O da sana âşık olanlardan biriydi. Benim sana olan tutkumu hiç konuşmadık. Abi kardeş muhabbetin dibine vurduğumuz o rakılı, buğulu akşamlarda bile anlatamadım. O da bana anlatmadı, aramıza girmesin bu yoğun duygu diye. İkimiz de biliyorduk sana âşık olduğumuzu ama. Gecenin sonunda, “Hadi al kemanını da Nesrin’in şarkısını çalalım” derdi. O akordeonunu kuşanır, ben kemanı alırdım. “Ankara Rüzgârı”nın girişini kimse benim kadar içli çalamaz. Sonra söylemeye başladık abi kardeş, “Pembe küçük dudağın söylese şarkımızı”, ikimizin kalbinde de sen.

Siyah-Beyaz’da tanışmıştık. Kalabalık bir gruptunuz. Heyecanlı konuşmalar, tartışmalar, siyah beyaz fotoğraflardan yansıyan hüzün. Ben hep biraz hüzünlüyümdür ya, nereye baksam hüznü yakalarım. Seni daha içeri girer girmez görmüş, görür görmez de âşık olmuştum. Daha ilk anda ömrümün sonuna kadar sana bağlı kalacağımı ama seninle birlikte olamayacağımı da hissetmiştim. Ufak ufak demleniyordum kendimce, beyaz peynir, kavun. Konuşulanları dinliyor ve kaçamak bakışlarla seni seyrediyordum. Lafın ortasına atılışını, tartışmalardaki cevvalliğini ve gözlerinin arkasındaki o tamiri mümkün olmayan kırgınlığı. Kimsenin girmesine müsaade etmediğin, çok sonra bir Ankara akşamında değil de bir İstanbul öğle rakısında birdenbire bana açacağın o gizli odanın sırlarını ben daha o akşam fark etmiştim.

Abim birden bana dönüp “Hadi bakalım Dede Hüseyin, ‘Taranta Babu’ya Beşinci Mektup’” demişti. 6 Mayıs 1972’de, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın idam edildi-

ği gün doğmuşum. Babam bana çok sevdiği Hüseyin'in ismini vermiş. Hüseyin Alevi dedesi olduğundan arkadaşları ona Dede derlermiş. Çocukluğumdan beri bana da Dede Hüseyin derler. "Taranta Babu'ya Beşinci Mektup", Nâzım'ın en sevdiğim şiirlerindendir. Aslında utangaç biriyimdir ama mevzu şiir olunca sabaha kadar okuyabilirim.

"Görmek, işitmek, duymak, düşünmek ve konuşmak" diye başladığımda ağır, sert ve gür sesimle, gözlerin bana döndü. Bizim seninle ilişkimiz o gece Nâzım'ın şiiriyle başladı. Ben hep sana âşık, sen hep bana arkadaş. Benden on yaş falan büyüktün. Belki de o yüzden olmaz diye düşündün, belki de yapamadığından; ben de hiç cesaret edemedim. Oysa aşkın kuralı, kaidesi mi olur Nesrin, yaşı da aşardık, senin yaşadığın travmayı da. Olmadı.

Gecenin devamında "Hadi" demiştin, "gidiyoruz." Sakarya'da eSkiyEni'ye götürmüştün bizi. Canlı müzik yapan grubun elemanları arkadaşındı. Sahneye çıkıp "Ankara Rüzgârı" nı söylediğinde, "bi daha, bi daha" diye inliyordu bar. Yavaşça sahneye doğru yürüdüm, sanki programlanmışım, keman çalan arkadaştan rica ettim, "Size eşlik edebilir miyim" diye. O an yıldızlarımız birleşti; o şarkıda birlikte dans ettiler bir ömre yetecek kadar ve sonra sonsuza kadar ayrıldılar.

Ertesi gün "Yenişehir'de bir öğle vakti" buluşup hamburger yemiştik Piknik'lerden birinde. Bana orijinal Piknik Büfe'nin, Reşat-Vahit kardeşlerin hikâyesini anlatmıştın. Ben İstanbul'a döndüm, sen de en iyi arkadaşım oldun, ta İstanbul'daki o öğlen rakısına kadar. Ben o gün sana açılmayı umuyordum. Boğaz'ın en ucunda denizin üstündeki lokantaya götürmüştüm seni. "İstanbul'un öğlen rakıları meşhurdur Nesrin" diye başlamıştım. Karadeniz'e bakan masamızda cıvıl cıvıldık. Bi-

raz sonra sana açılacaktım. Bir martı geçmişti yanımızdan. Rengârenk balıkçı takaları akşamı bekliyordu sahilde, uzakta nisan yunusları oynaşıyordu. Zamanın durmasından hemen önceydi. Gözlerin uzun uzun denize baktı, sonra bana döndü, pembe küçük dudağın titriyordu. İçin titriyordu. “Ben çocukken” dedin, “dayım bizimle yaşardı.”

Sonra... Sonrası yok. Dünya bitti, biz bittik. İstanbul bile bitti. Sen Ankara’ya döndün, ben epey dolaşım. Yaptığım işte dünya çapında biri oldum ama ben ben değildim ki. Sana o son mektubu bu adaya gelirken yazdım. Uzun zamandır yalnızlığımla baş başayım. “Taranta Babu’ya Mektupları” okuyorum tekrar tekrar, dalgalar gökyüzüne çıkıp bir tokat gibi sahile ve kalbime indiğinde “Ankara Rüzgârı”nı dinliyorum binlerce defa. “Ankara Rüzgârı devrimci şarkıdır” derdin, “feminist şarkıdır. Tabii ki önce biraz gülüp kalbe ümit katacağız, hep siz mi söz verip gelmeyeceksiniz, hep siz mi aldatacak, ağlatacaksınız? Korkun siz Ankara kızlarından.”

Ah be Nesrin, yazık oldu hayatımıza...

“Belki de gökyüzü mavi değil, kızıla çalan bir kahverengi. Belki de denizler sarının en canlı halinde, dalgalarının tepelerinde turuncu menevişler var. Belki de ay her akşam leylak rengi doğup batmadan önce koyu mor hale geliyor. Hakikat nedir ki? Nerede başlar, nerede biter? Belki de bir çay içiminde, bir martının sırtında uzaklaşan sevdalı bir yürektir hakikat.”

Fotoğraf: Büşra Sanay

Bu öykülerde uzak kentler, uzak denizler, gelmeyen sevgilin beklediği hüzünlü tren istasyonları, hiç dinmeyen bir yağmurun kararttığı ufka bakıp gemilerinin yolunu gözleyen limanlar var. Tesadüflerin yarattığı bir anlık karşılaşmalara, bütün bir evreni, ezeli ve ebedi sığdıran aşklar var. İstanbul var, onun Emek Sineması, Hikmet Abisi, ölüp de dirilen şairleri var. Bütün öykülerin üstüne yağmur yağarken, dünyayı notalarla boyayan bir müzik ve küçük yağmur damlalarının vurduğu camın ardından dünya denilen temaşayı izleyen İNSAN var.

QR kodu okutunuz

Dijital fiyat etiketi

Sertifika no: 4499

ISBN 978-625-6417-44-1

9 786256 417441

Doğan
Kitap